

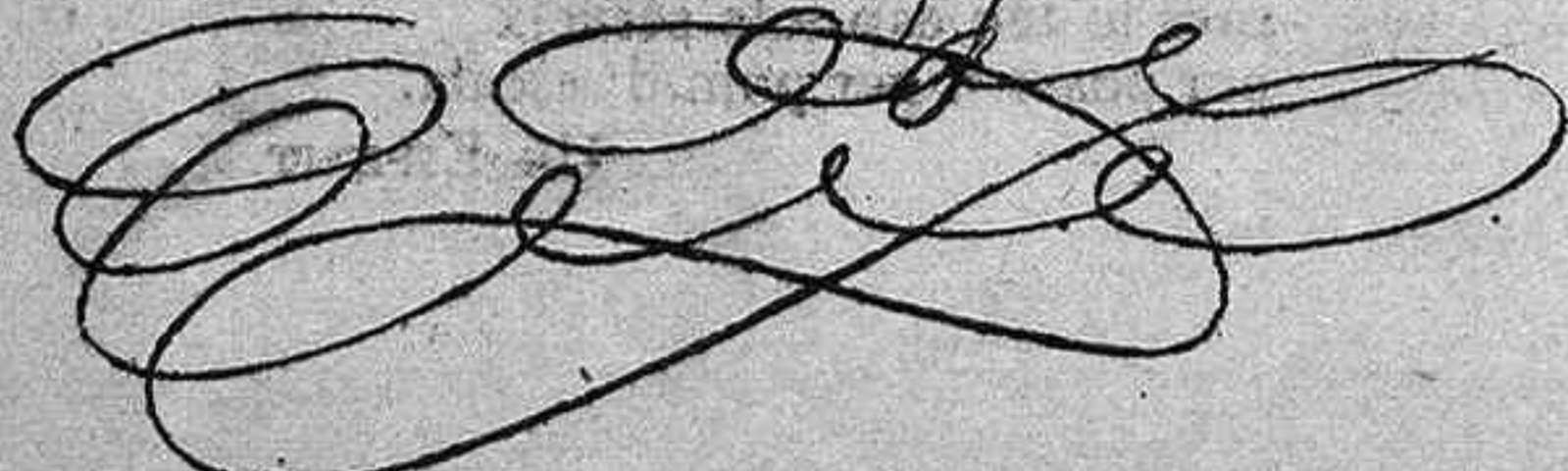
LA TORNADA

SETMANARI CATALÀ

10 cèntims lo número

Ant. Corrents y Monner

DE DIJOUS A DIJOUS

(DIALECHS DE LA SETMANA)

QUIN aixám d' abellas hi ha abocat 'n *Feliuet* á ne 'l buch de ca 'l *Arnús!*

—¿Y fan bona mel?

—Ja l' han feta, y rica qu' es. ¿Has sentit parlar alguna vegada de la *Miel de la Alcarria?*

—¡Prou! Es la millor.

—Donchs, es com aquella; la mateixa... Unas bres cas, noy, que te 'n lleparías 'ls bigotis.

—L' haurém d' aná á tastar.

—L' única cosa que hi trobarás si la saborejas bè, es que no t'è tota aquella dolzor que hauría de tenir. No sè si serà la falta de costúm de menjarne... Deixa aixís com un' aspró, una punta d' amargor que li *quita* una mica 'l seu bon gust...

—¡Ara vegi! Sí qu' es extrany... ¡Y qué ho deu fer que tingui aquesta especie de *sentida?*

—'Ls uns dihen que las abellas que l' han feta no havían xuclat prou bons aromas; altres, que la mel quan la va posar á la venda no era prou feta ó no estava prou reposada; alguns suposan que no es culpa de la mel, sino qu' es defecte dels paladars massa delicats y que aquella mena de salabró insignificant que s' hi sent acabat de tastarla encare l' hauría de fer mes agradable, sino que 'ns agradan massa las lleminaduras... ¡Qué hi dirá un!

—Potser es una manía d' uns quants. De tots modos vols dir que la mel de 'n *Feliuet* es autèntica.

—Això sí. Y que li valdrá quartos.

—Demá me n' hi vaig á sucra una llesca de pá aixís..

—¡Alsa lleminer!

* *

—Bè; pero ¿qué li passa á Mossén Cinto? He sentit á dir unas cosas...

—¿Que no ho va llegir? Ben clar ho deya 'l remitit.

—Jo encare ho veig bastant foseh ¿veu? 'L remitit donava compte dels efectes de la seva *pega*. Pró, jo las causas voldría saber.

—No las sabrá pas. Si passès al masover de casa, sí que se sabría perque l' ha despatxat l' amo... ¡Ej! si encare després l' amo li fés veure la *padrina*.

—S' ha de saber 'l perquè, vaja. Se tracta del Colón de la Literatura, del que va descobrir l' *Atlántida*.

—Bueno ¿y qué? Ell es una víctima, pero 'ls que l' han fet víctima son mes alts que 'l *Canigó* y no hi arribará ningú tant amunt á demanar satisfaccions.

—Es molt trist que una gloria regional ¡que dich! nacional, ¡que xerro! universal, com es mossén Cinto, 's vegi abandonada y trepitjada si molt convè per alguna intriga infame ó malevolensa indigna ó enveja rastrera... ¡Qué sab un hom'!

—Tot lo que vulgui...

—Y es irrisori que perque 's tracti de qui 's tracti, dels que siguin causa de la seva desgracia, per alts y grossos que siguin, no s' atreveixi ningú á parlar clar y catalá publicant 'ls motius veraders de la *tirria* misteriosa que tenen á mossén Cinto, obrint si es convenient una informació pública, á fi d' adquirir y coleccionar datos exactes y precisos que 'ns portin al descubriment d' aqueixa malifeta; y rebi qui rebi. Si de mí dependís, 'm sembla que aviat trobaría 'l fil...

—No s' emboliqui, que li trencarían, senyor *Catalá*.

—Ee que 'm sembla, senyor *Llopis*...

—No li ha de semblar res: deixiho corre...

—Vostè vol dir que,

*puntos suspensivos,
más vale callar.*

—*Ecco li quá*. Punts suspensius y comillas.

* *

—¿Com te va probar la *verbena*, noya?

—¡Ay, filla! Molt malament.

—¿Que no 't varen anar bè las fabas de sota 'l lli?

—Vareig agafar la pelada ¡figura 't!

—¿Y alló de la clara d' ou tampoch 't va sortir bè?

—Cá? M' hi va sortir un barco mal fet que se 'n va anar desseguida al cul del vas.

—¿Y qué 't creus qué significa?

—Tú dirás; ben clá 's veu que vol dir alló que dihen: "Pe 'l teu... *daixonsas*, un barco." Y aixó qu' era un ou ben fresch.

—¡Uix! A mí ab un ou covat m' hi va sortir un bergancí.. ¡Me 'n vaig donar una vergonya!

—¡Quin Sant Joan mes comprometedor!

PEPET DEL CARPIL.

GOTAS

Dugas memorables setxas
grabadas en mon cor duch:
quan vareig perdre la mare
y quan te vaig veure á tú.

Si may veus la mare meva
plorá pel fill de son cor,
plora també, bella ingrata,
que hauré mort per ton amor.

E. MONTRA.

CANTARS

No vull entrá á casa teva
perque 'l teu pare m' ha dit,
que si del portal passava
no tornaría á sortir.

La franquesa que teniam
já no la tindrem may mes,
perque he acabat los céntims
y ets amiga dels diners.

J. XIMÓ.

Ton tipo es molt elegant,
de un ángel sembla ta cara;
mes lo teu cap sols serveix
per posar 'l per pom d' escala.

UN ESPERIT.

Apologia de las viudas

Llegida en lo casament
d' una viuda reincident.

¿ALTRA vegada?... ¡Ja ho veig!
¡La soletat es tant tristal...
Ningú sab lo que contrista,
com qui 's troba en pas tant lleig!...
¡Que l' una nit un basqueig!
¡Que l' altra ve un cop de tós
y no 'l don' punt de repòs!...
Després... una dona sola...
si passa un treball... ¡s' amola!...
¡Tambè ho dich val mes sè dósi!...

¡Aixó es natural y plál...
¡Quin mal fá la companyia?...
La viudetat en lo día,
no es com á la nit. ¡Es clá!
De nit, comensa á pensá
ab 'l difunt .. s' entristeix ..
v com qu' á n' allí mateix,
'l tenia al seu costat,
al veure que se 'n ha anat,
per adormirse 'n tè un feix!

— ¡No vols sè sola?— ¡Aixó ray!
dirán molts: ¡Entra á un convent!--
Aviat ho arregla la gent...
¡No deu havé' enviudat may!
Apart, que un convent fa esglay
á un cor jove y aixirit...
¡Ja 's passa 'l temps divertit!...
de día 's tè companyia...
¡Pró que n' ha de fé de día,
si ella quan tè pò es de nit!...

Per xò 's comprèn, que las bonas
colometas despariadas,
qu' encare que desoladas,
no olvidan may que son donas;
al veurer's encar bufonas,
quan algú 'ls vol proposá
qu' entrin á un convent, bèn clá
li responguin:— ¡Quins afanys!
Ferme monja... ¡Tinch trenta anys!
¡No pás per ara germá!—

Al contrari; lluny d' aixó
jo trobó molt natural,
que á la vida conjugal
hi tinguin inclinació...
¡hi ha acás al mon, res tan bò
com l' amor, si es ben entès?
Lluny de negarse may mes
á dintre 'l seu pit covarlo,
las viudas deuen tastarlo
no un cop, sino dos... ¡ó tres!

Además... ¡Y 'ls fins sagrats
que la dona ha de cumplí?...
¡perqué ha nascut? Per tení
fills, y si potsé á grapats!...
Dintre del seu cós tancats
porta 'ls gèrmens de la vida,
y si 'ls seus debers oblida
y vol la esterilitat,
de Deu y la Humanitat
ha de ser sempre malehida!

Mes no cal; si bè 'l seu cor
no oblida 'l primè marit,
arriva un día, que 'l crit
sent á dins d' un altre amor;
En lo mes fondo, pé 'l mort
hi queda un recó sagrat...
Mes tot lo demés ja bat
per un' altre á somatent
¡puig l' amor, es mes ardent
després de la viudetat!

Y allavoras, vè 'l camí
qu' ella sab tant de memoria;
y dels seus quinz' anys la historia
torna altre cop á florí...
¡Quants recorts d' aquell abí
tan anyorat y volgut!...
¡Quantas voltas se li acut
lo recort del primer bés!...
Y 'l segón que reb, creu qu' es
lo primer, qu' ha renascut!

Y allavors altra vegada
venen rissos perfumats,
y sospirs mitj amagats
y horas de curta durada...
Torna en sos ulls concentrada
á lluhir la flama ardenta
de la passió y s' alimenta
de frasses dolsas com mel,
y 's torna la terra, un cél
que 'l mateix Amor inventa...

Y s' amagreix poch á poch,
y en la iglesia está distreta,
y parla tota soleta
y no está tranquila en lloch...
'Ls seus sospirs, semblan foch
y sent en lo pit un pés!
y si acás comensa un res
per l' ánima del finat...
¡Queda 'l res á la meytat
pensant ab l' altre promés!

Y las promesas d' amor,
y las horas de deliri,
y dels gelos lo martiri
que 's fonen en la vuydor...
Tot allò que lo seu cor
creya per sempre perdut...
Tot lo que creya abatut
y ja havia fet la creu...
¡per la seva ditxa ho veu
ab mes forsa renascut!...

Si es viudo també com ella,
lo segón marit que troba,
se 'ls imagina molt nova
aquella vida tant vella!
Lo posar al gat la esquella
no 'ls vé de nou y sabent
portarse ab enteniment
'ls gèmits, no 's mouhen guerra
y d' aquí vé que la terra
siga per ells, un Eden!

Mes si de cás es soltè

lo nou marit... ¡Quina ditxa!
De la missa no 'n sab mitxa,
y ella 'l porta com un bè...
Com ell no sab 'l papè
que en lo reparto li toca,
es natural, s' equivoca
molt assovint de camí...
y ella 'l tè de conduhí
de la má com un tanoca!

Y ha de servirli de guía
per arrivá al paradís,
dihentli molts cops—Aixís
has d' anar per fer mes via.—
Ell com á novici, 's fia
dels consells qu' ella li dona,
y si algú cop enrahona
del casori, ab embelès
diu:—¡Per casarse val mes
dona viuda que minyona!

¡Y es clar qu' es aixís mateix!
¡No 's creguin que sigui bromat
perque 'l carácter d' un home
¡sols una viuda 'l coneix!
Ella 'ls gustos adverteix,
del marit y molt aviat
li tè 'l gènit estudiat
y estalvia aixís renyinas...
¡Per casarse las fadrinas
ja haurían d' havé enviudat!

Ja veuhen, donchs, si es ditxós
un home si ab viuda 's casa...
s' estalvia guerra á casa
¡qu' es un estalvi molt grósl...
Además, surt ventatjós
perque 'l que 's casa de nou
ab soltera, gasta prou
en deixá 'l pis amoblat...
Com la viuda 'l tè parat
¡ja troba dona y llit tou!

Posém donchs lo punt final
á n' aquest vers poca-solta...
¡Recepto á tothom qu' escolta
la vida matrimonial!
Aixó ho dich en general...
pró en particular, diré
qu' ab viudas; ¡va molt mes bè!...
Las solteras no s' apurin...
si 's volen casar, procurin
quedarse viudas primé!...

ALS NUVIS

Y vosaltres... que conech
la professò que us corre arat...
¡Vosaltres, que feu la cara
de colometes, dantse 'l bech,
perdoneume l' espatéch
d' aquets versos que hi llegit!
¡Ja n' estich arrepentit
d' haver sigut tant xerrayre!...
Nada.—¡No cansars'hi gayre!
¡Deu vos dongui bona nit!

M. RIUSEC.

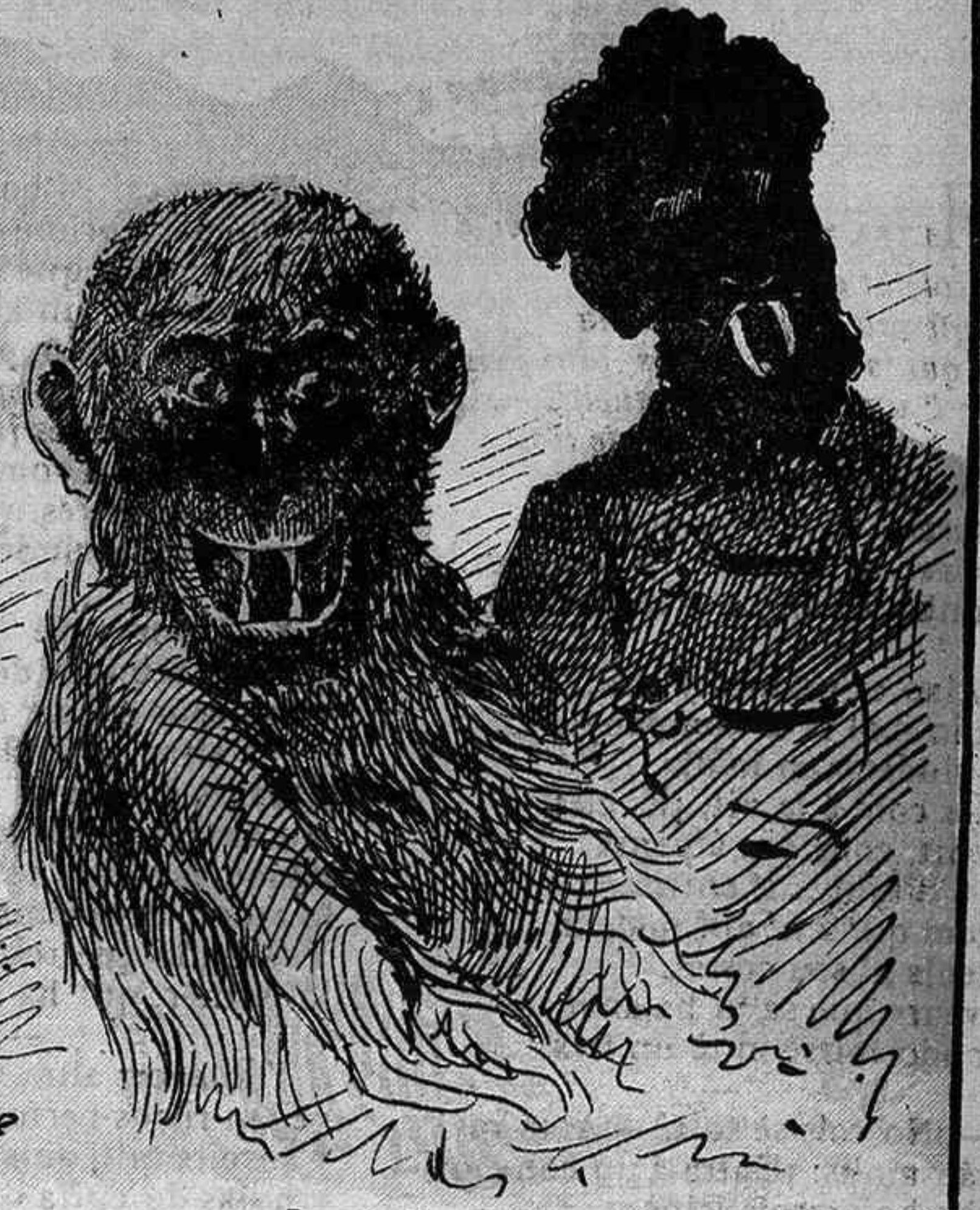

SEMBLANSAS POLITICAS

Patcheria

¡Senyors: no sè que 'ls estranya?
 ¡No fassin broma per xó!
 Bè prou qu' ho sab tot Espanya:
 Lo bou per la seva banya
 y per la paraula... jo.

Posat d' aquesta manera
 lo popular *Ravachol*,
 dona la figura entera
 d' en Romero, d' Antequera,
 lo gran *barrut* espanyol.

Sols arriba á la pastera
 quan ho vol en *Peroné*.
 És sa labor tan grollera,
 que 'l públich lo considera
 un *pastera* verdadè.

Aquet *felino*, no mès
 ab las donas ha triuntat.
 Porta mullats los papès
 y 'l tipo mes marcat es
 de lo gat escarmentat.

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI

A. Figueras

Van sortir per divertir-se
la verbena de Sant Joan.
Si van lográ 'ls seus desitjos,
vostés ho calcularán.

Lo modernisme y la institució coral

I

ANTICH concurrent als concerts de la societat de *Euterpe* y admirador de la institució coral en tan bonhora per l' immortal Clavé creada, he estudiat pas á pas y ab verdader pesar, la campanya iniciada per un grupo de partidaris de la escola *modernista*, desde 'l comensament de la present temporada.

Alguns periódichs diaris, com si obehissin á un sant y senya, han vingut publicant articles y sueltos, encaminats aparentment á salvar del estat de postració, segóns los uns, y del ensopiment, segóns los altres, en que permaneixen las societats corals de Catalunya, y fins periódich hi ha hagut que ha afirmat que la institució coral, no ha adelantat un sol pas desde la pérdua de son malhaurat fundador.

He dit que aquet desitj era aparent, per quant tot lo que s' ha publicat ha tingut per únich objecte estendre patent de redemptor de la institució coral al jove mestre D. Enrich Móra, no faltant periódich que ab una *sans façon* sens límit, l' ha titulat de verdader *Messias*.

Tals alabansas y elogis tan exagerats com injustificats, que ridiculisan á qui 'ls accepta, posan en perill la reputació d' un artista que fins avuy la tenia relativament ben guanyada, tota vegada que se li tributan antes del precís moment de proba y per lo tant sense tenir la seguretat de si sortirà ayrós de sa nova empresa.

Deixant apart la rahò artística ab que 's funda tal campanya, que 'l públich ja s' ha encarregat de demostrar ab sas protestas, que no existeix, vaig á probar que 'l pretest que li serveix de peu, es completament fals y que qui tal sostinga no sab de lo que se las heu en assumptos de societats corals.

S' ha dit, que desde la mort d' en Clavé la institució no ha adelantat un pas, y res mes faltat d' afirmació que aquest concepte.

En quant á la part artística, tenim societats avuy que han arribat á un grau de millorament, tan en bona interpretació com execució, que poden complaure los desitjos del mes refinat *dilettanti*. Proba d' això 'n donarian las societats *Paz y Esperanza*, de Sant Andreu; *Ancora*, de Tarragona; *Erato*, de Figueras; *Centro de Lectura y Eco Republicano*, de Reus; *La Taponera*, de Palafrugell y altres que 'n podria citar, las quals ne donarian dotze á acabar á tretze á qualsevol societat á pesar de no tenir cap director *modernista*, educat en Bèlgica. Y com á proba de ma afirmació, cal fer constar que las duas últimas de las esmentadas societats, tingueren l' atreviment de presentarse á lluytar ab los orfeóns francesos, en públich concurs, en Perpinyá y Tolosa respectivament, obtenint los dos primers premis.

En quant á repertori, sab tothom que las societats l' han enriquit, desde 1874, ab valiosas obras de celebrats mestres com son los Srs Goula (pare), Ribera, Rodereda, Cuspinera, Laporta, Vilá y molts altres que ab sa inspiració han proporcionat bonas entradas y millors éxits á la societat *Euterpe*, per mes que digan lo contrari los senyors modernistas.

En quant á organizació, desconeix lo verdader progrés d' aquesta institució, es volguer negar la llum del sol. Tothom recorda las ovacions obtingudas per nos-

tras societats corals en Palma, Valencia y Saragossa, ahont los crits de ¡visca Catalunya! y igloria á Clavé repercutian ab tal entusiasme, que feyan brotar llágrimas al mes escéptich, propagant ab tal eficacia l' obra del immortal Mestre, podent dir que avuy componen una sola de las dos associacions que existeixen, mes de cent societats de Catalunya, sent aixís que al morí en Clavé no n' existian mes que quaranta cinch en funcions.

Si aquets datos, tots exactes, no convencen als senyors *modernistas* de lo fals de sos arguments, tindrem de creure que no portan altre idea que la de enlayrar á un amich—qual personalitat artística es mes ó menos duptosa en aquest género de música—en detriment de la institució coral, portant una perturbació tal entre sas masses, que podria ocasionar la mort de la mateixa.

En altres articles, procuraré analizar las causas del perque las cosas han arribat á tan deplorable extrém, confiant en l' entretant, en que las societats corals sabrán prescindir de las injustificadas ofensas que 'ls han inferit aquets improvisats redemptors, continuant propagant l' obra del immortal Clavé, que com á cantor popular, al poble y exclusivament al poble, de dret perteneix, prescindint d' atrevits que vulgan manossejarla.

PERE SOLER RIERA.

Ramell d' ortigas

(Aplech d' epigramas)

(Continuació)

CXL

—Per dos quartos dono L' Avi (i)
cridava un noy pe 'l carré
y un vell que ho sentí digué
donantse molts fums de sabi:
—Qu' es aquest noy un pillet
clarament vinch á comprendre,
puig á son avi 's vol vendre
per lo curt preu d' un llonguet.

CXLI

Ab sa muller disputant
deya lo cego Ventura:
—Fuig, vesten del meu devant;
¡no 't vull veure ni en pintural

CXLII

Tenint lo nas granellut
y grabat, lo senyor Mas,
diu tot serio y resolut,
qu' es un home... *fi de nas*.

CXLIII

D' una ferida en lo pit
lo Pep en la guerra ha mort,
¡y això que nasqué vestit!
¡Oh! ¡Ja hauria tingut sort
si no l' haguessin ferit!

CXLIV

—A mi 'm surten dos ulls més,
—No 'l crech pas, senyor Ripoll.
—Donchs créguim que ben cert es,
que 'm surten dos ulls... *de poll*.

Seguirá en lo número próxim

Gracia, 1895

FRANCISCO LLENAS.

(1) Periódich que 's publicava anys atrás á Barcelona.

DISTRACCIONS

DE desde 'l vista de Aduanas, que per *distracció* li passen los géneros de *llarch* per ser *curt* de vista, fins al *lladre-maner*, que, *distretament*, fica 'ls dits á la butxaca del que tè al costat, tothom, qui mes, qui menos, tè las sevas *distraccions*.

Los caixers que desapareixen ab los caudals que tenen baix la seva salvaguardia, no ho fan per dolenteria, nó; es que han suferit una lamentable *distracció*. Deixan la caixa oberta: s' hi cola una gran *ventada* de vent, y com ara no corra mes que 'l gran paper, aquest se posa á volar, y ja 'm tenen als atribulats caixers corrent darrera dels bitllets de Banch, lo mateix que farían si en lloch de bitllets fos lo barret del cap lo que 'l vent los hi prengués.

Aquestas son *distraccions* de major quantia.

* *

Hi ha certa classe de *distrets*, que las sevas *distraccions* no tenen explicació possible.

Exemple: la de aquell que 'l any passat, en lloch d' una carta, tirá en lo bussón, ¿qué dirían? ¡Un décim del sorteig de Nadal!

Aquest *distret* era capás, si hagués tret la grossa, de *distreures* de anar á cobrarla.

* *

Los *distrets* de la classe de *badochs* son los que estan mes exposats á que las sevas *distraccions* tingan malas conseqüencias. Babaus, s' encantan y 's *distreuen* devant de qualsevol nimietat, sens adonarse de que á lo millor se li tiran á sobre un tranvía del Inglés y una jardinera de La Catalana, que corren en competencia per veure qui farà mes desgracias.

* *

Hi ha una altra classe de *distrets* que son los que fan mes gracia.

Son los que solen anar sempre tan *distrets* que cada dos por tres surten de casa sense sombrero, creyent que 'l portan, y altras vegadas se tornan ximplés y 's despacientan buscantlo, fins que algú 'ls avisa de que 'l portan posat.

Ne coneix un que feya prop d' un mes que havia mudat de casa, quan una nit, al anarmen á dormir vaig trobarlo, furga que furga, al pany de la porta de la casa que feya ja un mes que no habitava.

Aquest mateix, (y aixó es rigurosament históric) un dia encengué lo cigarro ab un quinqué, y després, en una de aquellas *distraccions* que li eran peculiars, tira lo quinqué per la finestra, cregut de que havia encés lo cigarro ab un misto.

Tot un llibre se necessitaria pera donar compte de las saladas y puerils *distraccions* que sufría aquest *distret*.

* *

Ne coneix un altre que per *distracció* va fer un viatge de New-York á Barcelona.

Vivia á la primera de ditas ciutats, y un dia aná pera despedir á un amich que s' embarcava cap á Barcelona. Baixá al camarot que ocupava en lo vapor la persona á qui anava á despedir; se *distregueren* tots dos en la conversa, y quan demaná 'l bot pera tornar á terra... lo vapor feya mes de dugas horas que navegava, y la ciutat ja s' havia perdut de vista.

Un cop desembarcat á Barcelona, vá *distreures* de entornarse 'n cap á la ciutat neoyorkina, fins que un dia tingué una fatal *distracció* que li costá la vida. Va *distreurers* de respirar.

* *

Y ves lo que son las cosas: Escrivint sobre *distraccions*, m' hi *distret* de tal manera, qu' ara 'm recordo de que no hi fet cap paro pera fumar. Per lo tant, ab lo seu permís, vaig á caragolar un cigarret.

¡Ay!... ara 'm *distreya* de firmar aquestas quartillas. Con que, soch de vostés affim. S. S.

RAMONET R.

AHIR Y AVUY

AHIR que suspirant tú me juravas que sols per mí glatia lo teu cor, procurant ferme creure que sentias per mí ardenta passió; ahir que jo al besarte demostravas á ton sufrir un gran consol trobar y que 't passavan rápidas las horas quan estavam pleglats; cándit creyent, los juraments que 'm feyas, no pensant foras pérvida com ets, boig d' amor, delirant mil cops vaig dirte: —T' aymaré eternament.

Y avuy que ab ton rigor cruel me desdenyas, sens recordar tos juraments d' ahir y enfangante en impúdicas orgias donat m' has al oblit;

avuy que tas caricias son compradas y junt ab ellas véns també ton eos; avuy que ja ab lo dit molts te senyalan y qu' es tacat ton nom,

per mes que torturat hagas, ingrata, mon pobre cor que tant per tú ha patit, per mes que mereseut tens mon despreci...

¡T' estimo igual que ahir!

JOAN BRUGUER CANER.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

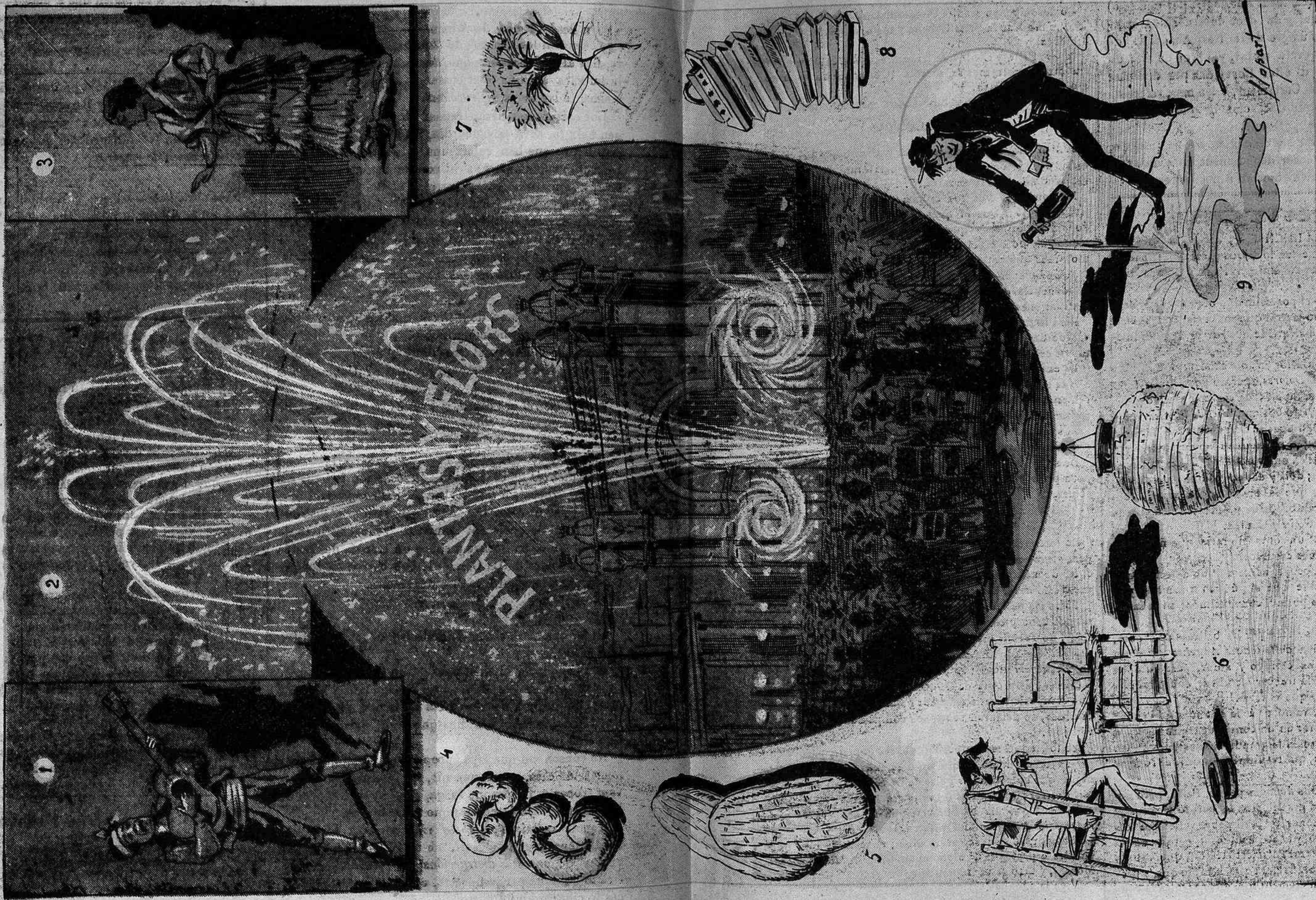
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á l' Administració y Redacció del periódich

5, SAN RAMON, 5—BARCELONA.

1 Que no quiere ser francesaaaa!

2 Barris, pusses, coheis de xavo, piulas y cortacamas.

3 Oye retalaol' que se voy a isir la buenaventura!

4 Bunyols ab éscupina.

5 Cocas petrificadas.

6 Un concurrént el còncert, que ha perdut la nit.

7 Uns al trau, altres á l' orella.

8 Lo sach de geméchs de la verbena.

9 El sarahista Joan, aixís celebra 'l seu sant.

NOSTRE RETRATO

Publiquém avuy lo de D. ANTONI TORRENTS Y MONNER, Comptador de la Excm. Diputació Provincial de Barcelona, (cárrech que lográ per oposició) ex-catedrático de calcul y de dret internacional mercantil, individuo de número de la Real Academia de Ciencias y Arts d' aquesta ciutat, y autor de mes de trenta obras, algunas d' ellas llorejadas per distintas Societats y en públichs Certamens, y las mes, referents á assumptos de comptabilitat, ciencia que demostra possehirla ab raríssima perfecció.

LA TOMASA, al honrar sas columnas ab son retrato, no fa mes que recompensar degudament á un dels fills que per son preclar talent honran á nostra terra.

Teatros

LIRICH

Ab un plé á vessar s' efectua lo dijous passat l' estreno en aquesta capital del drama del eminent Feliu y Codina, titulat *Miel de la Alcarria*.

Pecariam d' exagerats si possessim dita obra al costat de la preciosíssima composició teatral que ha valgut al indicat autor lo ser col·locat á la altura de nostres primers dramaturchs.

Miel de la Alcarria es inferior en tots conceptes á l' obra genial que porta per titol *Dolores*, per no possehir la forsa dramática d' aquesta, vibrant en cada caràcter y en lo grandios de la concepció; pero no obstant, *Miel de la Alcarria* es un' obra de mestre: l' argument se desenrotlla ab hermosa naturalitat, los personatjes se mouhen ab desembrás y 'l llenguatge... lo llenguatge es una verdadera filigrana; escullit sense rebuscamens; dols y delicat com exquisida mel; demostració evident de que la prosa no es tan vil, com molts volen suposar, quan brolla de ploma tan ben tallada y experta com la del Sr. Feliu y Codina.

Miel de la Alcarria es un obra literaria, que firmarian gustosos los escriptors mes castissos.

Pero lo drama que 'ns ocupa, adoleix d' un defecte,—que tal vegada, no ho es, encare que al públich li sembli—y es aquet, que 'l seu final no porta 'l convenciment ni la satisfacció al auditori.

Lo plaher estétich despertat per las bellesas de l' obra, queda defraudat á la vista de la tendra *Angelita* qu' ofega tots los seus sentiments de carinyo y amor, pera cumplir una promesa que podria trencar facilment, dadas las circunstancias poderosas en que va ferla.

Lo Sr. Feliu y Codina, va donar á la estampa las rahóns que l' obligaren á fer entrar en un convent á la protagonista del seu drama, fundantlas en la grandiositat estética d' un caràcter, com es *Angelita*, que resultaría enxiquit de rompre la seva promesa.

Poderosas son las rahons donadas pel Sr. Feliu, pero nosaltres considerém que la grandiositat la pert lo personatje d' igual manera al abandonar á aquell pobre vellet que sols per ella viu, y al seu pare, y al seu enamorat, porque no resulta humana, y 's pert també l' efecte teatral, que sab lo senyor Feliu y Codina sobradament que, sempre que 's presenti ab naturalitat, es un element que dona vigor á la concepció escénica.

Mes encare: *Angelita* no tindria cap necessitat de rompre la seva promesa; puig si *Lorenzo* la lliurés del seu compliment, al mateix temps qu' aquet personatje, qu' are resulta odiós, s' ennobliria, se produhiria un desenllás, potser

mes verossimil que 'l que presenta 'l drama, y sobre tot mes adaptat als desitjos del auditori, establintse així la corrent de simpatía qu' enllassa l' obra ab los espectadors, tan necessaria en tota composició teatral.

Aquesta es la nostra humil opinió.

Lo desempenyo resultá esmeradísim, deventse fer especial menció de la Srta. Cobeña y los Srs. Mario, Thuiller y Jiménez.

Al Sr. Feliu y Codina va tributarseli una calurosa ovació; qu' aixó y molt mes se mereix l' eminent autor, honra y gloria de Catalunya.

Unxixi als aplausos, rebuts nostra coral felicitació.

CATALUNYA

Ja s' estrená *El mundo que nace* y dita obra sigué causa de fortas discussions, si be la majoría eran del tot desfavorables al autor de la mateixa Sr. Fola é Itúrbide.

No som nosaltres los cridats á resoldre si 's deu ó no tractar en lo teatro la qüestió social, pero si dirém que donats los ímpetus que ha lograt tan trascendental problema, es molt difícil que ab ell se pugui lograr un éxit y molt mes quan s' ha de batallar ab las dugas tendencias.

Si á aixó s' hi anyadeix un fondo ranci y que descubreix la tendencia de que la Iglesia tot ho pot, encare ha de resultar mes obra de controversia y de impossible éxit.

Pera lograr l' aplauso en distints passatjes, l' autor se valgué del vers, que, en honor á la veritat, en certs moments está un bon xich descuydat.

La execució va ser sols regular.

A la segona representació las protestas y l' escandol anaren en *crescendo*, per lo que la Empresa obrá acertadament retirant tan discutida obra del cartell.

Ja s' anuncia pera últims de la present setmana las derreras funcions del Sr. Vico.

De sentir es que tan eminent actor hagi conseguit tan poch profit en la curta temporada que en aquet colisseu ha actuat.

CONCERTS D' EUTERPE

Lo tercer de la temporada, efectuat lo dilluns passat, serví pera corroborar un cop mes la poca pericia que pera la execució de las composicions de Clavé, demostra possehir lo mestre Morera, director de la Societat.

Totas las pessas corejadas foren cantadas fora de temps y saltant conceptes. *El chinito*, delicada composició á veus solas, no resultá ser lo *tango* que en los seus anys va fer las delicias dels concurrents als Camps Eliseos; *La Marsellesa*, ab la *cadencia* final feta per lo Sr. Perelló y tolerada per lo mestre, no es propia del himne de Rouget de l'Isle, sino de una composició italiana, y *Las galas del Cinca* tat com foren cantadas, no deixaren sentir los compassos deguts pera ser vals-jota.

Ab tot, aquesta composició se feu repetir, pero 's comprén aytal distinció, ja que un dels mes fermes *aplaudidors* digué que aplaudia *Las galas de 'n Singa*. Ab entussias tan *ilustres* ja pot anar sol lo mestre Morera.

La pessa que arrebatá de veritat en dit concert, va ser *La redempció d' Africa* del mestre Goula (pare), de la que, no obstant, sols se repeti lo final; en cambi, uns quants amichs ó protegits d' *algú*, aplaudiren l' *Idili pastoral* de Morera, y aixó 's va repetir tot.

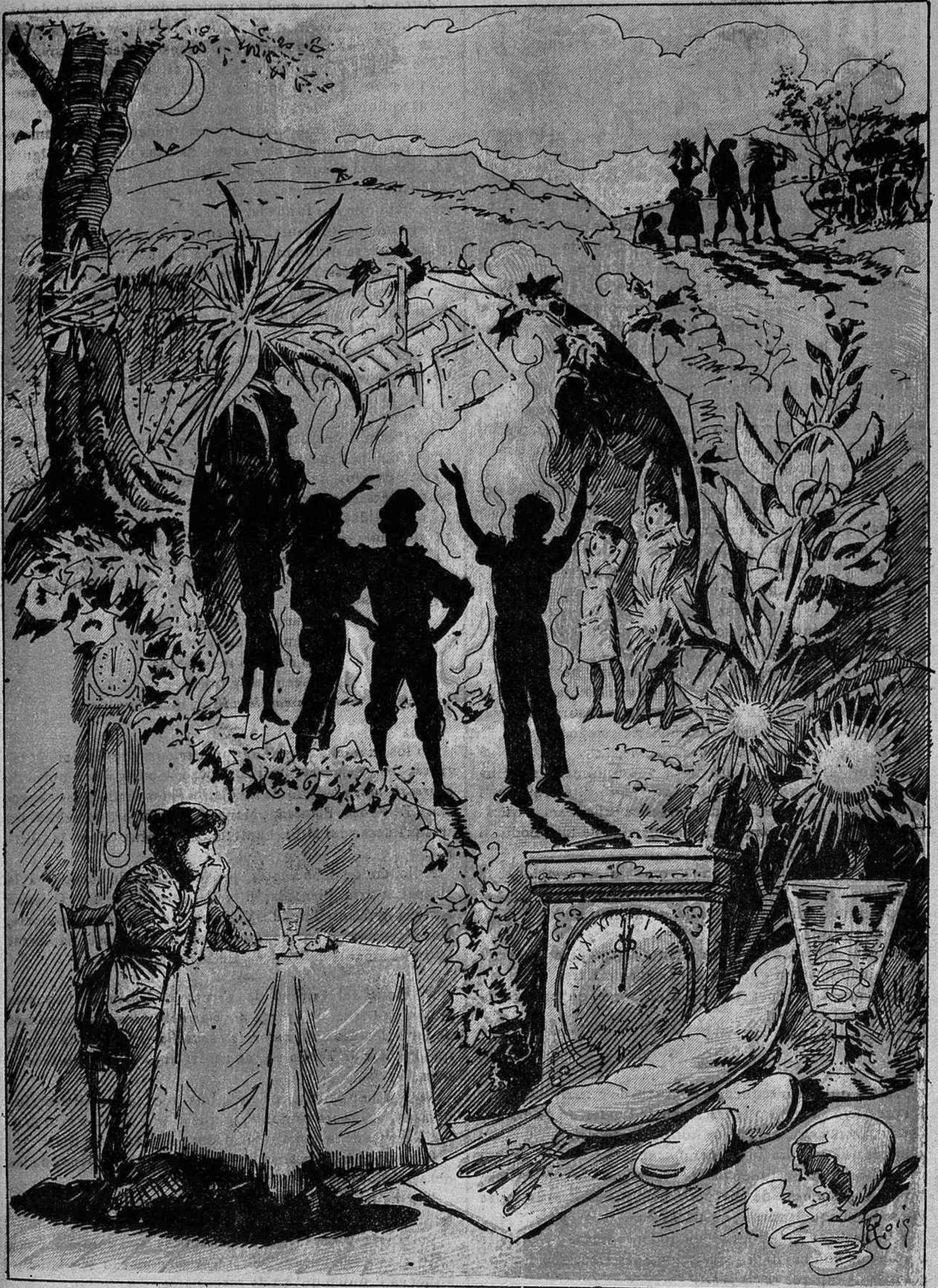
¡Viva la igualtat!

Lo quart concert tindrà lloch lo diumenge dia 30 del corrent. A l' objecte de honrar la memoria del gran Clavé, totas las obras corals que 's cantin serán de tan inolvidable mestre.

UN CÒMIC RETIRAT.

LAS VERBENAS

Ja que n' hi ha dos de plegadas
y es tot gresca y xirinola,
cridém: ¡Visca la tabola,
y á las penas... punyaladas!

La setmana passada, en lo Congrès, se van picar las crestas los Srs. Romero y Robledo y comte de la Corzana, sense que 'l president del galliner, marqués de la Vega de Armijo, procurés descompartir als que 's barallavan, perque, se-

gons se diu, las picadas que 'l comte donava al seu contrin- cant eran del agrado del marqués.

Indignat lo Sr. Romero va censurar ab duresa, en lo Saló de conferencias, la conducta del president, anantse després á queixar al amo de tota la virám, que no havia presenciat lo descalabro suferit pel seu Romerito, per trobarse en lo Senat en lo moment de las barallas.

Enterat lo marqués de lo que d' ell havia dit lo Sr. Romero, va sentirse bullir las sangs, cosa mes que natural en la estació present, y li va enviar los padrins.

Lo comte de la Corzana, que 's veu que no es un gallina sino un gall de bech dur y reforsats asperóns, va sentir, també, que las sanchs li bullian, y per no ser menos que 'l marqués, va enviar los seus padrins al Sr. Romero.

La primera intenció d' aquet, sigué manifestárloshi que quan hagués de batejar ja 'ls cridaria; pero en vista de que la cosa anava de serio y que 'ls confits qu' havian d' em- plearse tenian de ser de plom, també va nombrar los seus padrins, considerant qu' ab unas quantas mesuras de blat de moro, ó siga ab un tech, tot quedaria arreglat.

Pero... Romero propone y Dios dispone.

A l' hora d' entrar en prempa aquet número, si bé ha terminat satisfactoriament lo lance entre 'l marqués y 'l senyor Romero, ofereix, en cambi, serias dificultats la qües- tió entre aquet y 'l comte, que sembla que de tots modos li voldria fé 'ls comptes.

Cosa difícilissima pel comte, que no ha comptat ab la mandibula del Sr. Mero, lo qual ha dit que no vol anar al camp del honor fins que deixi de ser ministre.

¡Y té rahó que li sobral!

¡Després de tantes angúnias y tants afanys pera arribar á la menjadora, volen que la deixi aixís com aixís?

¡Qué menos se li pot concedir á un home, qu' anar á mor- rir ab la panxa plena!

¡Tot per la pàtria!

✱

Sembla que á conseqüència de lluyta de criteris ó sistema d' apreciació entre 'ls que tractavan de fundar un setmanari batejat antes de neixer ab lo titol *Lo Temporal*, quedarà en projecte dita publicació *temporalment*.

Nosaltres som ben duenyos de creure, que lo que ha oca- sionat lo *gastament* de dit periódich, ha sigut altra causa fundada en aquell adagi castellá: *El hombre propone...*

Y 'n Barbany (que gosa d' una independència de caràcter á proba de bomba) ha disposat, sense ser Deu, que qui tin- ga mals de cap que se 'ls passi.

¡Bravo, Pepet!

✱

Segóns noticias, la Societat Coral «El Orfeón Reusense» (Centro de Lectura) de Reus projecta donar, lo dia 14 de Ju- liol vinent, un concert en aquesta capital, y encaré qu' á primera vista no ho sembli, es aquest projecte d' una im- portancia decissiva, puig dita Societat, un dels mes robús- tos plansóns de la Associació de Coros de Clavé, farà veu- re á tothom, que sense apartarse del camí iniciat pel *Mestre* y sense pretensions d' un modernisme extempo- rani, pot donar lliçons, y bonas lliçons per cert, á alguna societat coral d' aquí, que ab lo titol de successora de Clavé, demostra no tindre gayre amor al Art, y s' aparta del ob- jecte pera que fou fundada.

«El Orfeón Reusense» que conta ab un exténs repertori (puig qu' ara últimament doná á Reus 28 concerts sense repetir cap péssa) farà coneixe aquí algunas obras novas de compositors reussenchs, bastant aplaudidas en la ciutat de 'n Fortuny y de 'n Bartrina.

✱

La bailarina Otero ha promogut un nou escándol resis- tintse á pagar 500 franchs, resto d' una factura de géneros servits per Mr. Capdeville, los quals segóns sembla no eran de *recibo*.

No volém investigar las rahóns poderosas que puga tenir la Otero pera demanar una rebaixa de la factura, pero aném á estampar dos de las partidas d' aquesta, que per si solas bastan pera retratar los sentiments d' una persona.

Las partidas son las següents:

12 mocadors de mocar per la nit, á 13 franchs. 156

12 » marcats, pera la *mamá* de la Srta. Otero, á 11. 132

Per la seva mare mocadors de 1 franc; per ella de 13.

¡Qué 'ls sembla?

Pel seu nás fins mocadós;

per la mare ¡tant se val!

¡Quin carinyo mes rabiós,

mes acendrat y filiall!

Si es una *mamá enmanllevadissa*, no hem dit res.

✱

En los examens de solfeig (primer eurs) últimament ve- rificats en lo Conservatori del Liceo, obtingueren notas de *sobresalientas* ab diploma de distinció las distingidas seño- retas Zaragoza, Plantada, Marqués y Samper, deixebles las tres primeras del Mtre. Lamotte, y del Mtre. Font la últi- ma.

Felicitem de debó á totes, pró d' un modo especial á la simpática Srta. Plantada, filla del que sigué fins fa poch temps digníssim Jefe de Vigilancia d' aquesta provincia, Don Francisco Plantada, que tants bons recorts ha deixat entre 'ls amants del ordre y de la bona policia.

✱

Ab motiu del estreno de *Teresa* de Clarín á n' aquesta ciutat, ha sortit una plaga de *clarinets* y *trompas*, capassos de fer bofetadas ab l' autor dels seus dias, si aquet 'ls digués que l' autor de *Teresa* no 'ns ha dat un portento ab la seva obra.

Per l' amor de Deu, senyors, una mica menós d' apassio- nament, y tinguin presents, ja que d' una Teresa 's tracta, los consells de la santa reformadora de las Carmelitas.

Ja no n' hi ha necessitat de que se surti en defensa de las obras d' un altre.

Ja s' ha fet de moda 'l que 'ls mateixos autors se las de- fensin.

Y després de tot, aquestas polémicas son completament inútils; lo públich es l' encarregat de donar lo seu fallo, y aquet es l' únich qu' ha de respectarse.

¡Lo teatro es aixís!

✱

En la Sala del Tribunal Suprém ahont se veu la causa del testament fals, li va ser robada, durant la sessió del dissapte últim, la cartera al *conserje* dels jutjats, la qual contenia entre altres papers un pagaré de mil pessetas, sense que fos descubert lo lladre.

¡A la Justicia robar?
Es acció molt descarada.
¡Ja 'ns podém espavilar
tots los que som gent honrada!

Segóns anunciarem en lo número passat, la Societat Coral «El Betis» celebrá l'últim dissapte una molt lluhida vetllada, ab l'objecte d'estrenar lo preciós pendó, que pera la mateixa ha confeccionat, ab art exquisit y ab un desprendiment que l'honra, D. Benet Canyameras.

La vetllada resultá verdaderament notable. Tant en la part musical confiada als Srs. Guitart, Rius, Raspall, Vergés, Roca y Guiteras, com en la part literaria ahont s'hi lluhiren la Sra. Riera Batlle y 'ls Srs. Benages, Gardó, Riusec, Ambrosio, Panadés y Ballesta, abundaren 'ls aplausos. Cal fer també especial menció del coro de la Societat, que baix la direcció del seu mestre honorari Sr. Quintana y del efectiu Sr. Capdevila, cantá ab notable afinació y colorit *El Columpio* y *La Maquinista* de Clavé; l'*Arre Moreu* de Ventura y 'l bellíssim wals *El Betis*, original del esmentat mestre honorari.

Finalisá la vetllada ab un entusiasta discurs del Sr. Benages, en que al confortar l'esprit de 'l coro que celebrava la festa, demostrá palpablement 'ls prejudicis que podia portar á l'obra del gran Clavé, la *séba* modernista, pero al mateix temps abrigá l'esperansa de que la bona música catalana, la d'or fi no tenia res que témer, mentres hi hagués unió, d'aquestas reputacions de *doublé*, importadas del extranger.

La vetllada resultá tan profitosa pera 'l pervindre dels coros, com honrosa per la Societat que la va portar á cap.

¡Rebin tots nostre aplauso!

Sembla qu'una Comissió del Ajuntament de Madrit travalla pera deixar terminats, avants del primer de Juliol, varis assumptos d'importancia, entre 'ls que hi figura la expropiació d'uns terrenos per la cantitat de quatre cents cinquanta mil duros, á pesar de que anteriorment s'havían tassat en cent mil.

¡Ay, ay, qu'es estrany aixó!

¿Com es qu'aqueixa comissió vol donar al propietari trescents cinquanta mil duros mes que del compte?

¿Que 's proposa fer un' obra de caritat?

Si es aixís, li aconsellém que tingui present, que la caritat ben entesa comensa per un mateix.

¡Be prou qu'ho deu saber!

Una comissió del Colegi de Metjes d'aquesta capital ha visitat al Sr. Governador Civil, á fi d'entregarli varias denuncias, ab los seus comprobants, d'individuos que 's dedican al exercici ilegal de la Medicina y de la Farmacia.

Senyor Governador: Castigui severament á n' aquets *padineros*.

Ja 'ns bastan y sobran los que 'ns matan *legalment*.

Fa pochos días tingué 'l gust de ser rebuda y escoltada per S. A. R. la infanta D.ª Isabel, la senyoreta D.ª Dolors Fabrés, aventatjada deixeples del reputat mestre d'aquesta ciutat D. Vicens Petri; quedant tan augusta senyora en extrém complascuda de las extraordinarias facultats y notable escola que la Srta. Fabrés va demostrar plenament possehir en la execució del difícil y famós *rondó* de *La Sonámbula* y la tan notable ária de la «locura» de *Lucia di Lammermoor*.

S. A. R. en proba de la grata satisfacció que demostrá tenir, va regalar á la moderna diva y á sa respectable mare, dugas de sas magníficas fotografias.

Felicitem coralmnt á nostra paysana per tan gran triomf y distingit obsequi, desitjant vivament poder sentir-la en un de nostres teatros pera poder ratificar tan expressiva declaració y fer honor, al mateix temps, á una de nostras futuras estrellas del art lirich.

CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l diumenge á la nit.)

Joseph Oliveras: Está bé. Lo altre no s'ha trobat.—Un Esperit: Es fluixeta.—Sisquet del Full: Anirá.—Ordep Uagir: Té un final massa llepissós.—A. Trena: Está ben versificada; pero l'assumpto es baladí.—P. Grané Juliá: Insertaré algun cantar.—Mero Col: No 'ns agrada prou.—Emili Llavayol: Lo sonet es una composició qu'ofeix sérias dificultats. Probi d'escriure travalls mes senzills. Lo demés tampoch es insertable.

Lo que no 's menciona no serveix.

==LITOGRAFIA BARCELONESA==
de Ramón Estany
5, San Ramón, 5 - BARCELONA

Litografía Barcelonesa

RAMÓN ESTANY

5, S.^a Ramón, 5.
Barcelona

ESPECIALIDAD en CROMOS y RECORTES de todas clases para ANUNCIOS INDUSTRIALES.
PROGRAMAS, MENÚS, etc etc   PRECIOS SIN COMPETENCIA

—Ojo minyóns, que comensa la calò
y jo vinch molt esmolat!

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

La hu y dos es musical
y sempre nega lo tres;
es un joch lo meu total
au, lector, rumia 'l qu' es.

A. TILOR.

ANÀGRAMA

—Vaig veure ahir com portaven
dos tot á cá la Martina
una total de arrosset
de tot la tia Magina.

—M' estranya molt aixó, Pau..
Vamos, hasta no ho creuria
si no fos que tú m' ho dius.
—Donchs es veritat, María.

GIL TREBARNACHE

MUDANSA

Ahir vaig veure á la Tot,
que regalá al seu promés,
perque n' era lo seu Sant,
un total de sis ralets.

E. CLARABÓ.

TRENCA-CAPS

Diego Trias Colell
Piera

Formar ab aquestas lletres lo titol
d' un drama castellá.

PEP GALLEDA.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 —Nom d' home.
- 5 1 7 6 7 2 8 9. — « «
- 4 5 4 7 6 7 2 —Nom de dona.
- 1 2 3 7 8 2. — « «
- 4 2 3 1 5. — « «
- 4 2 3 2 —Part del cos humá.
- 1 2 3. —Part del globo.
- 3 5. —Nota musical.
- 1. —Consonant.
- 9 3. —Metall.
- 4 5 6. —Part del globo.
- 1 9 8 2. —Animal.
- 5 6 5 8 2. —Nom de dona.
- 2 1 2 6 7 2 — « «
- 1 2 4 3 7 8 2. — « «
- 6 6 7 1 9 8 5 3. —Arbre.
- 6 5 9 4 3 7 4 7 2. —Nom de dona.

GUILLÉM TORRES

GEROGLIFICH

LO
DIJOUS

tttttt
tttttttt
tttttt

III

LAS SIS

LAS VUYT

NOY DE SANS

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NUMERO 355

Xarada.—Ca—si—a no.
Xarada—conversa.—Can—sa—la—da.
Anàgrama.—Am—Má.
Logogrifo numérich.—Mosquitera.
Trenca—caps.—María, Matilde, Ana,
Natalia.
Geroglifich.—Per comedias als teatros.